

Remissvar Kommuner mot brott (SOU 2021:49), diariern Ju2021/02425

Utredningen föreslår att det införs en ny lag som anger vilka krav som ställs på kommunerna. Lagen föreslås heta "Lagen om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete" och träda i kraft den 1 januari 2023.

Örebro universitets synpunkter:

Positivt med kommunsamordning men potentiellt problem med kompetens och resurser

Vi ser positivt på den nya lagens inriktning att kommunerna får ett tydligt ansvar i det brottsförebyggande arbetet. Dock ser vi via våra många samverkansprojekt med kommuner att samordningen av ett brottsförebyggande arbete i en kommun är en mycket krävande uppgift, både resurs- och kompetensmässigt, om den ska bedrivas med effekt och då också kunna leda till besparingar. Vi tror, i enlighet med Brottsförebyggande rådets (Brå:s) årliga undersökningar om hur det brottsförebyggande arbete bedrivs i Sverige, att det krävs ordentliga kunskaphöjningar ute i kommunerna, både bland tjänstemän och politiker, i den brottsförebyggande frågan. Kommunerna kommer sannolikt också behöva öka resurserna och den tid man idag fokuserar på brottsförebyggande arbete. En resursförstärkning skulle sannolikt kunna fungera bra. Det finns kompetens att anställa exempelvis i form av universitetsutbildade kriminologer med adekvat utbildning för uppgiften. Dvs. om ökade resurser innebär att man kommer kunna anställa fler personer så finns den kompetensen i Sverige enligt vår bedömning.

Krav på lägesbilsarbete och rapportering till Brå men vad kommer faktiskt att avkrävas och hur praktiskt användbart för kommunerna

Den nya lagstiftningen pekar kommunerna i en mer systematisk, strukturerad riktning på så sätt att det kommer avkrävas av kommunerna att upprätta lägesbild med mer. Här är det dock oklart i lagstiftningen vad denna ska bestå av och vad den egentligen ska baseras på. Man ska ge Brå i uppdrag att specificera hur uppföljningen av kommunernas lägesbilder ska göras. Här vill vi underskriva hur viktigt det uppföljningsuppdraget är som Brå kommer att få. Det blir enligt oss viktigt att man kravställer dessa lägesbilder mot kommunerna på sätt som är systematiska men som också har potential att faktiskt vara verksamma i kommunens faktiska brottsförebyggande arbete. Det finns annars risk att kommuner kan lämna in lägesbilder som egentligen inte har någon praktisk nytta utan endast utgör en avrapportering till Brå.

Krav på lägesbilder, analys och åtgärdsplaner men utvärderingskravet?

Vi anser att betänkanudet och den föreslagna lagstiftningen är svag vad gäller krav på utvärdering. Dels handlar det om att kräva att främst utvärderade insatser bör användas, och dels att avkräva att insatser man faktiskt genomför i kommuner som ännu inte är utvärderade bör utvärderas. Det skulle vara en mycket viktig signal till fältet att vara tydligare på denna punkt. En väldigt liten andel av brottsförebyggande insatser ute i praktik utvärderas i Sverige idag. Detta visar inte minst Brå:s årliga uppföljningar.

Inte tydligt vad som krävs i grunden av det brottsförebyggande arbetet – Vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet?

Vi anser att en viktig inriktning för det brottsförebyggande arbetet är att det blir mer vetenskapligt

grundat och att vi ökar skapandet av beprövad erfarenhet vad gäller brottsförebyggande arbete i Sverige. Man antyder i betänkandet att arbetet ska vila på kunskap men formuleringarna är vaga. Sveriges skollag (Skollagen, 2010: 800) slår fast att utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet, så också exempelvis den föreslagna nya socialtjänstlagen (Hållbar socialtjänst – En ny socialtjänstlag, SOU 2020:47). Att slå fast detta för skolan och socialtjänsten är viktigt och vi anser att man bör gör likadant för det brottsförebyggande arbetet i Sverige, i det aktuella lagförslaget. Konkret menar vi alltså att en del av lagen bör slå fast detta; att det brottsförebyggande arbetet som samordnas av kommunen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Detta blir ett viktigt nästa steg för brottsförebyggande arbete i Sverige, dvs. att man avkrävs ett mer vetenskapligt och systematiskt arbete. Vår bedömning är att det annars finns en betydande risk att det brottsförebyggande arbetet i Sverige fortsätter som nu, dvs. att vara öppet för att göra det man tycker är lämpligt oavsett om vetenskapligt stöd eller ej, och att man fortsätter att sätta in insatser utan att utvärdera.